

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 o P 105869 19 Gž
Brčko, 22.08.2019. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE!

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Kadrić Zijada, kao predsjednika vijeća, Lucić Josipe i Klaić Ilje, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice-protutužene P.B. iz B., zastupane po punomoćniku O.M., advokatu iz B., protiv tužene D.B. i tuženog-protutužitelja H.B.1, oboje iz B., zastupani po punomoćniku I.Š., advokatu iz B., radi povrata zajma, v.sp. 21.800,00 KM, odlučujući o žalbama tužiteljice, tužene i tuženog-protutužitelja izjavljenim protiv presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 105869 17 P od 10.12.2018. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 22.08.2019. godine, donio je slijedeću

P R E S U D U

I

Žalba tužiteljice-protutužene P.B. iz B. se ODBIJA kao neosnovana i presuda Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 105869 17 P od 10.12.2018. godine u pobijanom dijelu stava I izreke, kojim je odbijen višak tužbenog zahtjeva, se POTVRĐUJE.

II

Žalba tužene D.B. i tuženog-protutužitelja H.B.1, oboje iz B., u dijelu kojim pobijaju odluku o troškovima parničnog postupka sadržanu u stavu II izreke presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 105869 17 P od 10.12.2018. godine se UVAŽAVA i presuda se u tom dijelu (u stavu II izreke) PREINAČAVA kako slijedi:

Tužiteljica-protutužena P.B. iz B. se OBVEZUJE tuženoj D.B. i tuženom-protutužitelju H.B.1, oboje iz B., naknaditi troškove parničnog postupka uzrokovane u povodu tužbenog zahtjeva u iznosu od 1.724,73 KM (tisućusedamstotinadvadesetičetiri 73/100 konvertibilnih maraka) u roku od 30 dana od dana prijema ove presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Žalba tužene D.B. i tuženog-protutužitelja H.B.1, oboje iz B., u dijelu kojim pobijaju odluku o tužbenom zahtjevu sadržanu u dijelu stava I izreke presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 105869

17 P od 10.12.2018. godine se ODBIJA kao neosnovana i presuda se u pobijanom dijelu (u dijelu stava I izreke) POTVRĐUJE.

III

Žalba tuženog-protutužitelja H.B.1 iz Brčkog se UVAŽAVA i presuda Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 105869 17 P od 10.12.2018. godine u dijelu u kojem je odlučeno o protutužbenom zahtjevu sadržanom u stavu III izreke i o troškovima parničnog postupka u povodu protutužbenog zahtjeva sadržanim u stavu IV izreke, se UKIDA i predmet u tom dijelu (u stavu III i stavu IV izreke) se vraća istom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 105869 17 P od 10.12.2018. godine (u daljem tekstu prvostepena presuda) odlučeno je kako slijedi:

„OBAVEZUJU SE tuženi da tužiteljici, solidarno, na ime povrata zajma isplate iznos od 3.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 10.12.2018. godine, kao dana presuđenja do konačne isplate, a sve u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Sa viškom tužbenog zahtjeva tužiteljica se odbija, kao neosnovanim.

OBAVEZUJU SE tuženi da tužiteljici solidarno naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 1.724,73 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od dana donošenja presude pa do isplate, sve u roku od 30 dana, pod prijetnjom izvršenja.

ODBIJAJU SE protivtužitelji sa protivtužbom u cjelosti, kao neosnovanom a koja glasi:

„Obavezuje se protivtužena da protivtužiocima po osnovu ugovora o zajmu od 12.12.2011. godine te isplaćenog zajma isplati novčani iznos u visini od 33.000,00 KM sa pripadajućom zakonskom kamatom počev od dana dospijeca potraživanja i to 31.12.2015. godine pa do isplate“.

OBAVEZUJU SE protivtužiocima da protivtuženoj isplate troškove parničnog postupka u iznosu od 3.980,34 KM, sve u roku od 30 dana, od dana pravosnažnosti presude, pod prijetnjom izvršenja.“

Protiv prvostepene presude, žalbe su blagovremeno izjavili tužiteljica-protutužena P.B. iz B. (u daljem tekstu tužiteljica), tužena D.B. iz B. (u daljem tekstu tužena) i tuženi-protutužitelj H.B.1 iz B. (u daljem tekstu protutužitelj).

Tužiteljica je žalbu izjavila protiv dijela prvostepene presude kojim je odbijena sa tužbenim zahtjevom preko dosuđenog iznosa sadržanim u stavu

prvom izreke, zbog povrede odredaba parničnog postupka, nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom ovom sudu da žalbu uvaži i prvostepenu presudu u pobijanom dijelu ili ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje, ili preinači i usvoji tužbeni zahtjev u cijelosti.

Tužena i protutužitelj su žalbu izjavili protiv dosuđujućeg dijela prvostepene presude (dio stava prvog izreke), zatim protiv dijela prvostepene presude kojim je odbijen protutužbeni zahtjev (stav treći izreke) i protiv odluke o troškovima parničnog postupka sadržanim u stavu drugom i stavu četvrtom izreke, zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava. Predložili su ovom sudu da žalbu uvaži i prvostepenu presudu u pobijanom dijelu preinači i tužbeni zahtjev tužiteljice odbije u cijelosti kao neosnovan, a protutužbeni zahtjev protutužitelja usvoji u cijelosti.

Na žalbu druge strane nisu odgovorili ni tužiteljica, ni tužena i protutužitelj.

Nakon što je ispitao prvostepenu presudu u smislu odredbe člana 330. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 8/09, 52/10 i 27/14, u daljem tekstu Zakon o parničnom postupku), ovaj sud je ocijenio da je žalba tužiteljice neosnovana, dok je žalba tužene i protutužitelja djelimično osnovana i odlučio je kao u izreci ove presude iz razloga koji slijede:

Predmet raspravljanja i odlučivanja u ovoj parnici je, prvo zahtjev tužiteljice (tužbeni zahtjev) da joj tužena i protutužitelj vrate novčanu pozajmicu u iznosu od 21.800,00 KM, koju im je pozajmio njen sada umrli suprug (kada je kao zajmodavac, sa tuženima kao zajmoprincipima, sklopio Ugovor o zajmu od 27.02.2013. godine), a potom i zahtjev protutužitelja (protutužbeni zahtjev) da mu tužiteljica vrati pozajmljeni novčani iznos od 33.000,00 KM, koji iznos je on posudio njenom umrlom suprugu (kada je kao zajmodavac, sa svojim bratom, tj. umrlim suprugom tužiteljice sklopio Ugovor o zajmu 12.12.2011. godine) uz zahtjev za dosudu zakonske zatezne kamate u odnosu i na tužbeni i na protutužbeni zahtjev i troškova parničnog postupka.

Protivljenje tužbenom zahtjevu tužena i protutužitelj su iskazali raznim prigovorima, pa su tako istakli prigovor zastare potraživanja, te prigovor nedostatka aktivne legitimacije, a u konačnom su istakli i da nije moguće ustanoviti ni tačnu visinu duga, kod toga da dopisivani obračuni (obračuni dopisivani ručno na sklopljeni Ugovor o zajmu od 27.02.2013. godine) nisu sastavni dio Ugovora o zajmu.

Postavljeni protutužbeni zahtjev, tužiteljica je osporila tvrdnjom da njen umrli suprug nije posudio novac od drugotuženog, zatim tvrdnjom da je potpis njenog umrlog supruga na Ugovoru o zajmu od 12.12.2011. godine falsifikovan,

a onda i navodom da Ugovor o zajmu od 12.12.2011. godine, za razliku od Ugovora na kojem ona temelji svoj tužbeni zahtjev, nije ovjeren kod notara.

Odlučujući o tužbenom i protutužbenom zahtjevu, polazeći od činjeničnih tvrdnji na kojima su tužiteljica, tužena i protutužitelj utemeljili svoje zahtjeve, kao i činjeničnih tvrdnji i argumenata kojima su osporavali zahtjeve drugog i pozivajući se na rezultate rasprave (dokaze koji su trebali potvrditi ili pobiti njihove zahtjeve i navode):

da je tužiteljica supruga umrlog H.B.2, koji je preminuo 06.09.2016. godine,

da je nakon smrti H.B.2, provedena ostavinska rasprava, a potom doneseno i rješenje o nasljeđivanju (rješenje Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o O 099718 16 O od 06.04.2017. godine) kojim je cjelokupna zaostavština uručena njegovoj supruzi (ovdje tužiteljici),

da su umrli H.B.2, kao zajmodavac, i tužena i protutužitelj, kao zajmoprincipi, 27.02.2013. godine, sklopili Ugovor o zajmu, kojeg je sačinila i ovjerala notar J.D.M., kojim je zajmodavac pozajmio zajmoprincipima novčani iznos od 3.000,00 KM, a koji iznos su se zajmoprincipi obvezali vratiti najkasnije do 31.12.2013. godine,

da su u Ugovoru o zajmu od 27.02.2013. godine naknadno dopisivani određeni brojevi (iznosi) uz koje se nalaze određeni potpisi,

da su tužena i protutužitelj osporili vjerodostojnost naknadno dopisivanih brojeva (iznosa), odnosno autentičnost potpisa koji se nalaze uz brojeve (iznose),

da je Ugovorom o zajmu od 12.12.2011. godine sklopljenim između protutužitelja, kao zajmodavca, i H.B.2, kao zajmoprincipa, protutužitelj pozajmio zajmoprincipu novčani iznos od 33.000,00 KM, sa rokom vraćanja do 31.12.2015. godine,

da je tužiteljica (kod toga da je Ugovor od 12.12.2011. godine dostavljen u fotokopiji) osporila vjerodostojnost Ugovora od 12.12.2011. godine, odnosno autentičnost potpisa njenog umrlog supruga H.B.2 na tom Ugovoru,

da je rješenjem Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 105869 17 P od 13.04.2018. godine određeno vještačenje potpisa zajmoprincipa i zajmodavca na Ugovoru od 12.12.2011. godine po F.c.d.o.o.B.L.),

da je F.c.d.o.o.B.L., podneskom/dopisom od 25.04.2018. godine, obavijestio prvostepeni sud da nije u mogućnosti izvršiti vještačenje ukoliko se ne dostavi originalni primjerak Ugovora od 12.12.2011. godine, sa spornim potpisima H.B.2 i protutužitelja,

da sudu nije dostavljen originalni primjerak Ugovora od 12.12.2011. godine i „pored više poziva suda“,

da je prema nalazu i mišljenju, odnosno dopuni nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke (koji je analizirao kretanje novca na računu H.B.2, odnosno preduzeća P.d.o.o.B.) dana 05.12.2011. godine preduzeću P.d.o.o.B. (čiji je vlasnik i direktor protutužitelj) knjižen priliv sredstava na račun u iznosu od 521.556,20 KM, da je isti dan protutužitelj sa računa podigao iznos od 30.000,00 KM (na ime materijalnog troška), koji je dana 09.12.2011. godine uplatio na račun H.B.2, zatim da je dana 06.12.2011. godine protutužitelj (sa računa preduzeća P.d.o.o.B.) podigao iznos od 150.000,00 KM (na ime materijalnog troška, od 10.05.2007. godine), a da je dana 12.12.2011. godine H.B.2 izvršio (na svoj račun) uplatu iznosa od 33.000,00 KM,

pa kako „nije mogao prihvatiti pisanja po originalnom ugovoru o zajmu, ovjeren od strane notara i sačinjen 27.02.2013. godine“, na kojem Ugovoru su „dopisivani određeni brojevi, te pored njih naznačeno KM ili negdje samo K, sa potpisima gdje su negdje samo inicijali“, i kako „tokom postupka nije predlagano da se ovo što je pisano po originalnom ugovoru o zajmu eventualno vještači po vještaku grafologu“, a kod toga i „da se prihvati vještačenje po grafologu“, prvostepeni sud je zaključio da bi „ostalo opet nejasno na šta se konkretne cifre odnose, da li je to zajam ili sravnjenje duga, ko je to i kad činio i ko je zajmodavac, a ko eventualni zajmoprimac“,

te, kako je tužiteljica podnijela tužbu 31.08.2017. godine, a rok za vraćanje zajma po Ugovoru o zajmu od 27.02.2013. godine je 31.12.2013. godine, prvostepeni sud je zaključio da je tužba podnesena unutar zastarnog roka i da je neosnovan istaknuti prigovor zastare (prvostepeni sud je prigovor zastare raspravio primjenom odredbe člana 371. preuzetog Zakona o obligacionim odnosima, kojim je propisan opći rok zastare od pet godina),

obzirom da tužena i protutužitelj nisu osporili da su od umrlag H.B.2 (supruga tužiteljice) pozajmili iznos od 3.000,00 KM naveden u Ugovoru o zajmu od 27.02.2013. godine, prvostepeni sud je prvo zaključio da je tužiteljica dokazala osnovanost tužbenog zahtjeva u iznosu od 3.000,00 KM, dok „nije mogao prihvatiti pisanja po originalnom Ugovoru“ i višak tužbenog zahtjeva je kao neosnovan odbio,

a, obzirom da se „protutužbeni zahtjev temelji na fotokopiji Ugovora o zajmu od 12.12.2011. godine, koji je od strane tužiteljice osporen“, i da protutužitelj nije dostavio originalni Ugovor o zajmu od 12.12.2011. godine, prvostepeni sud je zaključio da „protutužbeni zahtjev po osnovu fotokopije Ugovora o zajmu od 12.12.2011. godine nije osnovan“ i odbio je protutužbeni zahtjev,

dok je o troškovima parničnog postupka, prvostepeni sud odlučio primjenom odredbe člana 119. i člana 120. Zakona o parničnom postupku i odredbi u Distriktu mjerodavne Advokatske tarife Federacije Bosne i

Hercegovine iz 2002. godine, uz primjenu pravila o procesnom prebijanju troškova srazmjerno uspjehu parničnih stranaka u pojedinim fazama postupka.

Ovo su u bitnom razlozi prvostepenog suda zbog kojih je odlučio kao u izreci svoje presude.

U žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude, tužiteljica kroz sva tri žalbena razloga u bitnom tvrdi da je prvostepeni sud pravilno cijenio provedene dokaze, prvenstveno iskaze tužene i protutužitelja, a potom ih doveo u vezu sa pismenim dopunama Ugovora o zajmu od 27.02.2013. godine, te da je prihvatio vještačenje po vještaku grafologu (na okolnosti da li su potpisi na ugovoru potpisi tužene, odnosno protutužitelja), da bi u tom slučaju „tužbeni zahtjev bio usvojen u cjelosti“, jer bi u suprotnom to značilo (kod toga da odredbom člana 557. Zakona o obligacionim odnosima nije propisana obvezna pismena forma Ugovora o zajmu) da bi pravni prednik tužiteljice i tužena, odnosno protutužitelj morali zaključiti „onoliko ugovora koliko je cifri, odnosno pozajmica rukom napisano na Ugovoru o zajmu od 27.02.2013. godine“.

Nezadovoljni obvezivanjem da tužiteljici vrate zajam u iznosu od 3.000,00 KM, odnosno time što mu je odbijen protutužbeni zahtjev, tužena i protutužitelj u žalbi tvrde da je prvostepeni sud povrijedio odredbe parničnog postupka koje konkretiziraju u povredi odredbi članova 8., 119., 126., i 236. Zakona o parničnom postupku, kao i da se pogrešna primjena materijalnog prava ogleđa u povredi odredbi članova 26., 67. stav 2., 103., 361., 372., 557 i 558. Zakona o obligacionim odnosima. Žalbom u bitnom istrajavaju na tvrdnji da je tužbeni zahtjev, sukladno odredbi člana 372. Zakona o obligacionim odnosima, zbog zastare trebalo odbiti, zatim da je stav drugi izreke prvostepene presude, u dijelu koji se odnosi na troškove parničnog postupka po tužbi, očigledno (vjerovatno tehničkom greškom) suprotan obrazloženju, kao i da je (u dijelu koji se odnosi na protutužbeni zahtjev) prvostepena presuda donesena pogrešnom ocjenom dokaza (naročito iskaza tužene kao i nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke), jer se iz istih moglo utvrditi „kretanje i tok novca“.

Ovaj sud nalazi da je odluka prvostepenog suda kojom je obvezao tuženu i protutužitelja da tužiteljici na ime povrata zajma isplate iznos od 3.000,00 KM, odnosno što je tužiteljicu odbio sa tužbenim zahtjevom preko dosuđenog iznosa pravilna, dok odluka prvostepenog suda kojom je obvezao tuženu i protutužitelja da tužiteljici naknade troškove postupka u iznosu od 1.724,73 KM i odluka kojom je odbio protutužbeni zahtjev nije pravilna, zbog čega tužena i protutužitelj osnovano pobijaju pravilnost i zakonitost prvostepene presude u tom dijelu.

Prije svega, neosnovano tužiteljica tvrdi da je prvostepeni sud povrijedio odredbu člana 8. Zakona o parničnom postupku jer nije pravilno cijenio izvedene dokaze, posebno iskaze tužene i protutužitelja, odnosno Ugovor o zajmu od 27.02.2013. godine. Naime, takve tvrdnje tužiteljice ovaj sud nije našao osnovanim, jer je protivno njenim žalbenim navodima ocijenio da je prvostepeni sud (kada je u pitanju tužbeni zahtjev za povrat zajma u iznosu od 3.000,00 KM) pravilno cijenio i prosudio sve izvedene dokaze u svemu onako

kako mu nalaže odredba člana 8. Zakona o parničnom postupku. Svakom od dokaza prvostepeni sud je dao odgovarajući značaj obzirom na odredbe mjerodavnog Zakona o obligacionim odnosima o zajmu i ovlasti vjerovnika zahtijevati od dužnika izvršenje činidbe onako kako glasi, po kojima je postavljeni tužbeni zahtjev raspravljao i prosuđivao u korelaciji sa prigovorima tužene i protutužitelja. Temeljem provedenih dokaza, prvostepeni sud je pravilno utvrdio sve relevantne činjenice i okolnosti za odlučivanje o pravu tužiteljice od tužene i protutužitelja zahtijevati povrat zajma u iznosu od 3.000,00 KM. Prvostepeni sud je dao pravilne i dovoljne razloge u pogledu utvrđenja svih odlučnih činjenica za presuđenje o navedenom zahtjevu, a stečeno uvjerenje o utemeljenosti samo dijela tužbenog zahtjeva je opravdao dovoljnim i uvjerljivim razlozima koji imaju činjeničnu i materijalnopравnu osnovu.

Stoga, kada je u pitanju tužbeni zahtjev preko iznosa od 3.000,00 KM na koji iznos glasi zajam u pomenutom Ugovoru, prvostepeni sud nije počinio povredu odredaba parničnog postupka iz člana 8. Zakona o parničnom postupku na koju tužiteljica ukazuje, samo zato što je ocijenio provedene dokaze drugačije nego što tužiteljica smatra da ih je trebalo ocijeniti, odnosno izveo drugačije zaključke od tužiteljice. Jer, pravo ocjene dokaza zadržano je za sud i prvostepeni sud je taj koji odlučuje koje će činjenice uzeti kao dokazane prema svom uvjerenju i na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, a i na temelju rezultata cjelokupnog postupka. Prema tome, time što prvostepeni sud provedene dokaze nije tumačio onako kako tužiteljica misli da ih je trebalo tumačiti nije počinjena povreda odredaba parničnog postupka, obzirom da je prvostepeni sud kritički analizirao i savjesno ocijenio provedene dokaze, koje je tužiteljica ponudila na okolnosti osnovanosti tužbenog zahtjeva.

Na drugačiju odluku prvostepenog suda (u pogledu tužbenog zahtjeva) ne može biti od uticaja ni činjenica da je prvostepeni sud (kako to osnovano u žalbi ukazuje tužiteljica) propustio izvršiti vještačenje po vještaku grafologu (vještačenje predloženo od strane tužiteljice na pripremnom ročištu održanom 15.03.2018. godine) na okolnosti „da li su potpisi na Ugovoru (više potpisa) potpisi tuženih“.

Ovo stoga što je u postupku utvrđeno da se, iz naknadno dopisanih iznosa, odnosno potpisa na Ugovoru o zajmu od 27.02.2013. godine, na kojima tužiteljica temelji veći dio utuženog potraživanja, ne može razlučiti šta predstavljaju, odnosno da li se uopće odnose na zajam ili eventualno na nešto drugo. Ako se eventualno i odnose na zajam, opet se ne može razlučiti na što se svaki pojedinačni dopisani iznos odnosi, tko je eventualno zajmodavac, a tko zajmoprimac, koji iznos se kome daje i kada, odnosno tko je u obvezi da ga vrati i kada.

Budući da tužiteljica ništa od toga nije dokazala (odredba člana 7. Zakona o parničnom postupku), a sama okolnost postojanja naknadno dopisanih iznosa i potpisa na Ugovoru o zajmu od 27.02.2013. godine, gore pomenute činjenice

ne dokazuje, niti se vještačenjem po vještaku grafologu može utvrditi pa je, ocjenom predloženih i provedenih dokaza (jedinih dostupnih) pravilno prvostepeni sud zaključio da tužiteljica nije dokazala te činjenice, niti je za njihovo utvrđenje ponudila u prvostepenom postupku adekvatne i dovoljno uvjerljive dokaze (s tim da u okolnostima konkretnog slučaja takav dokaz ne može nadomjestiti samo njeno viđenje Ugovora o zajmu od 27.02.2013. godine, odnosno njena interpretacija sadržaja naknadno dopisanih iznosa, tj. potpisa na Ugovoru o zajmu od 27.02.2013. godine, na kojoj inzistira i u žalbi, a ne dokazuje ih), zbog čega je prvostepeni sud, tužbeni zahtjev tužiteljice za povrat zajma preko dosuđenog iznosa od 3.000,00 KM, pravilno ocijenio neosnovanim i odbio.

S druge strane, tužena i protutužitelj neosnovano tvrde da je tužbeni zahtjev (u obimu u kojem je usvojen), sukladno odredbi člana 372. Zakona o obligacionim odnosima, zbog zastare trebalo odbiti.

Protivno tim tvrdnjama tužene i protutužitelja, ovaj sud drži da je pravilan zaključak prvostepenog suda da potraživanje tužiteljice (u obimu u kojem je ono osnovano) nije zastarilo jer je odredbom člana 371. Zakona o obligacionim odnosima propisano da potraživanja zastarijevaju za pet godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti, a za vraćanje zajma nije propisan poseban rok za zastaru. Stoga, polazeći od utvrđenja da je dug po Ugovoru o zajmu od 27.02.2013. godine dospio na naplatu 31.12.2013. godine (odredbom člana 3. Ugovora o zajmu od 27.02.2013. godine ugovoreno je da se zajmoprimci obvezuju zajmodavcu pozajmljeni iznos novca vratiti najkasnije do 31.12.2013. godine), a da je tužba u ovoj pravnoj stvari podnesena 31.08.2017. godine, jasno je da između datuma dospeljeća duga po zajmu i podnošenja tužbe nije proteklo više od pet godina. Dakle, sukladno općem zastarnom roku, potraživanje tužiteljice nije zastarilo, pošto se u konkretnom slučaju ne može primijeniti rok iz odredbe člana 372. Zakona o obligacionim odnosima, jer se (kako to pogrešno smatraju tužena i protutužitelj) ne radi o povremenim potraživanjima, obzirom da su ugovorne strane ugovorile vraćanje cjelokupnog iznosa zajma, a ne anuitetnu otplatu. Upravo zbog navedenog, potraživanje tužiteljice ne zastarijeva u trogodišnjem roku iz odredbe člana 372. Zakona o obligacionim odnosima, već u petogodišnjem roku propisanom odredbom člana 371. Zakona o obligacionim odnosima.

Prema tome, kako kod iznesenog nisu osnovani žalbeni razlozi i navodi zbog kojih tužiteljica pobija prvostepenu presudu u dijelu u kojem je odbijena sa viškom tužbenog zahtjeva, odnosno zbog kojih tužena i protutužitelj pobijaju prvostepenu presudu u dijelu u kojem su obvezani da tužiteljici na ime povrata zajma isplate iznos od 3.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 10.12.2018. godine, kao dana presuđenja do konačne isplate, kod toga da su sve činjenice i okolnosti, obzirom na odredbe gore pomenutih materijalnih propisa po kojima se postavljeni tužbeni zahtjev raspravlja i prosuđuje, potpuno i pravilno utvrđene i da nisu povrijeđena pravila od kojih ovisi osnovanost usvojenog dijela tužbenog zahtjeva, pošto je prvostepena presuda pravilna sa stanovišta primjene materijalnog prava, a nisu počinjene ni žalbama ukazane

povrede parničnog postupka, to je valjalo žalbu tužiteljice, i žalbu tužene i protutužitelja u tim dijelovima odbiti kao neosnovane i prvostepenu presudu u pobijanim dijelovima stava prvog (I) izreke potvrditi na osnovu odredbe člana 335. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Ali, su u pravu tužena i protutužitelj kada tvrde da je izreka prvostepene presude, u dijelu koji se odnosi na troškove parničnog postupka uzrokovane tužbenim zahtjevom, očigledno (vjerovatno tehničkom greškom) suprotna obrazloženju, kao i da je (u dijelu koji se odnosi na protutužbeni zahtjev) prvostepena presuda donesena pogrešnom ocjenom dokaza (naročito iskaza tužene kao i nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke).

Jer, odredbom člana 300. stav 4. Zakona o parničnom postupku propisano je da će u obrazloženju presude sud izložiti zahtjeve stranaka i njihove navode o činjenicama na kojim se ti zahtjevi zasnivaju, dokaze i ocjenu dokaza, kao i propise na kojima je sud zasnovao presudu.

To znači da pravilna primjena te odredbe nalaže sudu da u obrazloženju navede sve objektivne i subjektivne elemente spora i razloge činjenične i pravne naravi zbog kojih je odlučio kao u izreci. Prema tome, zadatak je suda da u obrazloženju objasni razloge zbog kojih je donio odluku sadržanu u izreci presude, kako bi pružio nužnu podlogu za kontrolu rada suda koju vrši ovaj sud povodom uloženog pravnog lijeka.

Pa, budući da je prvostepeni sud u obrazloženju pobijane odluke pravilno naveo razloge činjenične i pravne naravi zbog kojih je u manjem dijelu udovoljio tužbenom zahtjevu, odnosno isti u većem dijelu odbio. A, odlučujući o troškovima parničnog postupka uzrokovane tužbenim zahtjevom, pravilno je utvrdio uspjeh tužiteljice, odnosno tužene i protutužitelja, i na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno je primijenio pravno shvatanje Panela za ujednačavanje postupanja sudova u Bosni i Hercegovini o naknadi troškova u slučaju djelimičnog uspjeha stranaka u parnici kod konačnog odlučivanja o naknadi troškova postupka, odnosno pravilno primijenio odredbu člana 119. stav 2. Zakona o parničnom postupku. Kod toga da tužiteljica prema uspjehu u ovoj parnici (u odnosu na tužbeni zahtjev) ima pravo na naknadu troškova postupka u iznosu od 454,72 KM, a tužena i protutužitelj u iznosu od 2.179,45 KM, te prema pravilima o procesnom prebijanju troškova koji pripadaju tužiteljici i troškova koji pripadaju tuženoj i protutužitelju, pravilno je utvrdio da postoji pozitivna razlika u korist tužene i protutužitelja u iznosu od 1.724,73 KM, da bi izrekom prvostepene presude (stav drugi izreke) vjerovatno, tehničkom greškom obvezao tuženu i protutužitelja da tužiteljici naknade troškove postupka u navedenom iznosu (iznos od 1.724,73 KM), umjesto da učini obrnuto. Kako tužena i protutužitelj žalbom osnovano ukazuju na navedeno, valjalo je žalbu tužene i protutužitelja uvažiti i rješenje o troškovima postupka (u odnosu na tužbeni zahtjev) sadržano u stavu drugom izreke presude prvostepenog suda preinačiti, i odlučiti kao u stavu drugom izreke ove presude, a na osnovu odredbe člana 344. stav 1. tačka 3. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Također, protutužitelj navodima žalbe osnovano tvrdi da prvostepeni sud dokaze provedene u postupku, odlučujući o protutužbenom zahtjevu, nije cijenio kako mu to nalaže odredba člana 8. Zakona o parničnom postupku.

Naime, obrazloženje prvostepene presude (onaj dio koji se odnosi na razloge za odbijanje protutužbenog zahtjeva) svodi se na utvrđenje da Ugovor o zajmu od 12.12.2011. godine, na kojem protutužitelj (između ostalog) temelji svoj protutužbeni zahtjev, nije mogao biti prihvaćen kao vjerodostojan dokaz (zbog toga što se radi o fotokopiji tog Ugovora) obzirom da ga je kao takvog osporila tužiteljica (da je nevjerodostojan), a na osnovu kojeg bi se moglo utvrditi da je protutužitelj pozajmio umrlom suprugu tužiteljice iznos od 33.000,00 KM. Obzirom na navedeno, kod toga da protutužitelj nije dostavio originalan Ugovor o zajmu od 12.12.2011. godine i da F.c.d.o.o.B.L. nije mogao izvršiti vještačenje (na okolnosti da li su potpisi na istom vjerodostojni itd) na osnovu fotokopije tog Ugovora, kao i da na osnovu nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke „nije mogao zaključiti da se uplata iznosa od 33.000,00 KM odnosi na fotokopiju Ugovora o zajmu od 12.12.2011. godine“, prvostepeni sud je zaključio da „protutužbeni zahtjev po osnovu fotokopije ugovora o zajmu od 12.12.2011. godine nije osnovan“.

Međutim, način na koji je prvostepeni sud odbio protutužbeni zahtjev ne može se prihvatiti pravilnim.

S tim u vezi valja poći od odredbe člana 557. Zakona o obligacionim odnosima, prema kojoj se pod ugovorom o zajmu podrazumijeva svaki ugovor kojim se zajmodavac obvezuje da zajmoprimcu preda određeni iznos novca ili određenu količinu drugih zamjenjivih stvari, a zajmoprimac se obvezuje da mu vrati poslije određenog vremena isti iznos novca, odnosno istu količinu stvari iste vrste ili kvalitete.

Obzirom da zakonodavac za ugovor o zajmu ne propisuje određeni oblik (na što su pravilno svojim žalbama ukazali kako tužiteljica tako i tužena i protutužitelj), takav ugovor se smatra neformalnim dvostrano obvezujućim ugovorom, a to znači da može biti sklopljen i u usmenom obliku. Drugim riječima, ugovor o zajmu ne mora sadržavati potpise ugovornih strana, niti mora (eventualno) biti ovjeren od strane javnog bilježnika (notara) da bi bio valjan.

Kako u konkretnom slučaju, osim Ugovora o zajmu od 12.12.2011. godine (njegove fotokopije), protutužitelj svoj protutužbeni zahtjev temelji i na Nalogu za uplatu od 12.12.2011. godine (kojim je umrli suprug tužiteljice na svoj račun izvršio uplatu iznosa od 33.000,00 KM), zatim na svom iskazu i iskazu tužene, kao i na nalazu i mišljenju vještaka ekonomske struke, onda je prvostepeni sud trebao pomenuti dokaze cijeliti onako kako propisuje odredba člana 8. Zakona o parničnom postupku, a ne da zaključak o neosnovanosti protutužbenog zahtjeva donese zbog toga što protutužitelj nije dostavio original Ugovora o zajmu od 12.12.2011. godine. Naime, utvrđenje činjenica bitnih za odluku o protutužbenom zahtjevu prvostepeni sud mora temeljiti na ocjeni dokaza tako

da brižljivo i savjesno ocijeni svaki dokaz posebno i zatim u odnosu na sve ostale izvedene dokaze kao i njihovu cjelinu, jer ocjena iz koje proizilazi utvrđenje određene činjenice mora biti argumentirano iznesena u razlozima presude, obzirom da samo takvo obrazloženje daje mogućnost kontrole zaključaka suda.

Prvostepeni sud nije tako postupio prije svega zato što pomenuti Nalog za uplatu od 12.12.2011. godine nije doveo u korelaciju sa iskazom tužene, a potom i nalazom i mišljenjem vještaka ekonomske struke. Pored toga, prvostepeni sud u obrazloženju presude nije naveo nikakve razloge u odnosu na ne/prihvatanje objektivnim i vjerodostojnim određenih dokaza (nalaz i mišljenje, odnosno dopuna nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke), te ne/prihvatanje uvjerljivim drugih dokaza (iskaze saslušanih svjedoka, kao i iskaze parničnih stranaka), utvrđujući činjenice od kojih zavisi ocjena osnovanosti protutužbenog zahtjeva što znači da činjenice na kojima prvostepeni sud temelji svoje stajalište (zaključak) u pogledu neosnovanosti protutužbenog zahtjeva nisu utvrđene na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, kao i na temelju rezultata cjelokupnog postupka.

Jer, zadatak je prvostepenog suda u obrazloženju svoje presude objasniti razloge zbog kojih je donio odluku sadržanu u izreci, a to podrazumijeva i ocjenu svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno. Međutim, prvostepeni sud donoseći prvostepenu presudu, u dijelu koji se odnosi na protutužbeni zahtjev, tom zadatku nije odgovorio.

Zbog propusta da u obrazloženju svoje presude analizira izvedene dokaze i na taj način omogući ovom sudu kontrolu ocjene dokaza, time je prvostepeni sud nezakonito postupao, a što je utjecalo na donošenje pravilne i zakonite presude. Takvo njegovo postupanje ima karakter relevantne povrede odredaba parničnog postupka, kakvu ima u vidu odredba člana 318. Zakona o parničnom postupku, ali koja se ne može otkloniti zakazivanjem rasprave pred ovim sudom, pošto bi tada prvi put bili pravilno (sukladno zakonu) ocijenjeni provedeni dokazi i utvrđene relevantne činjenice za presuđenje po protutužbenom zahtjevu, a stranke bi u tom slučaju bile uskraćene u pravu na redovan pravni lijek, a time i onemogućene da raspravljaju pred sudom.

Navedena propuštanja prvostepenog suda zbog svoje prirode i prava stranaka na djelotvoran pravni lijek, u konačnom se tiču prava i omogućavanja strankama raspravljati pred sudom i o činjenicama važnim za pravilnu primjenu materijalnog prava, ukazane propuste (povrede procesnog zakona), stoga nije mogao otkloniti ovaj sud. Uslijed učinjene povrede odredaba parničnog postupka zbog izostanka cjelovite ocjene svih bitnih dokaza i činjenica odlučnih za presuđenje o protutužbenom zahtjevu, što čini da se ne može ispitati ni da li je u prvostepenoj presudi pravilno primijenjeno materijalno pravo, radi čega je valjalo žalbu protutužitelja, izjavljenu protiv prvostepene iz gore iznesenih razloga, uvažiti i primjenom odredbe člana 336. stav 1. tačka 2. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine prvostepenu presudu u stavu trećem izreke ukinuti i predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku, prvostepeni sud će imajući u vidu primjedbe i napomene iznesene u ovoj presudi, a cijeneći i ostale navode žalbe, pravilnom ocjenom već izvedenih i eventualno po potrebi izvođenjem novih dokaza otkloniti propuste suđenja i potpuno i pravilno utvrditi sve činjenice od odlučnog značaja za pravilnu primjenu materijalnog prava i novom presudom odlučiti o postavljenom protutužbenom zahtjevu, u kojoj će objasniti zašto je donio odluku kao u izreci i to potkrijepiti pravilnim i dovoljnim činjeničnim i materijalnopравnim razlozima i tako pružiti nužnu podlogu za kontrolu pravilnosti i zakonitosti donesene presude u povodu uloženog pravnog lijeka, te sukladno odredbi člana 130. stav 3. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine odlučiti i o svim troškovima parničnog postupka koji se odnose na protutužbeni zahtjev.

Na osnovu svega izloženog odlučeno je kao u izreci ove presude.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Zijad Kadrić